

बुद्धया करुणा

व

ब्रह्मदण्ड

अंश माग्न आएको आपत्तो पुत्र राहुल कुमारलाई
प्रत्रज्या दिनुहुँदै करुणाको अंश दिनुहुँदै बुद्ध ।

लेखक

भिक्षु अश्वघोष

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(२३) बौद्ध दर्पण
(२) बौद्ध दर्शन	(२४) सप्तरत्न धम
(३) नारी हृदय	(२५) सफलताको रहस्य
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(२६) मानव महामानव
(५) पटाचारा	(२७) निरोगी
(६) ज्ञानमाला	(२८) जातक कथा
(७) बुद्ध र वहाँको विचार	(२९) सतिपट्टान विपस्सना
(८) शान्ति	(३०) प्रज्ञा चक्र
(९) बौद्ध ध्यान	(३१) परिव्राण
(१०) पञ्चशील	(३२) पूजाविधि र कथा संग्रह-द्वि.
(११) लक्ष्मी	(३३) मैले बुझेको बुद्ध-धर्म
(१२) उखानको कथा संग्रह	(३४) आमाबाबु र छोराछोरी
(१३) तथागत हृदय	(३५) स्नेही छोरी
(१४) महास्वप्न जातक	(३६) परित्तसुत्त (पाली भाषा)
(१५) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा	(३७) बुद्ध र बुद्ध धर्मको.....
(१६) मिलिन्द प्रश्न भाग १, २	(३८) बुद्ध र बुद्धपछि
(१८) धममज्झिम नि. सं.	(३९) धम्मवती
(१९) वेत्सन्तर जातक	(४०) बौद्ध-ज्ञान
(२०) सतिपट्टान भावना	(४१) संक्षिप्त बुद्ध-जीवनी
(२१) बौद्ध विश्वास भाग-१, २	(४२) मानव स्वभाव

Dharmakirti Publication

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. Dharmakirti in a Nutshell

बुद्ध्या करुणा

व

ब्रह्मदण्ड

लेखक

भिन्नु अश्वघोष

प्रकाशक—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

शीघ्र: न:घ त्वा:, ये

फोन: २२०४६६

प्रथम संस्करण— २०००

बुद्ध सम्बत् २५३८

विक्रम सम्बत् २०५१

ईस्वी सम्बत् १९९४

नेपाल सम्बत् १११४

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोन नं. २२ १० ३२

स्व. दानरत्न कंसाकार

जन्म: ने. सं. १०४१ गुंला पञ्चदान

मृत्यु: ने. सं. १११४ पोहेला पञ्चमी

सत्य वचन, कठोर परिश्रम व विना भेदभाव सकसितं
 फुगु चाःगु ग्वहाली यायगु हे धार्थेगु मानव धर्म खः धेगु
 सिद्धान्तय थःगु जीवन दतले विश्वास याना दिइहा हःने बहःहा
 जहान श्री दानरत्न कंसाकार ने. सं. १११४ पोहेला पञ्चमि
 (वि. सं. २०५० माघ ३ गते) आइतबार खुन्हु थव संसार
 त्वःता ज्ञाल । ने. सं. १०४१ गुंला पञ्चदान (वि. सं. १९७८
 भाद्र) खुन्हु जन्म जुया दिइहा वय्कलं थःगु बाल्यकालं निसै हे
 अनेकौ परिस्थितिनाप सङ्घर्षमय जीवन न्ह्याके माल ।
 अथे जूसां धर्म, सत्य व परिश्रमया लिधंसाय् थः याकःचां हे
 दक्क परिस्थिति नाप सामना यासे थः जहान व मचा खाचा
 तय्त छुं हे दुःखया किचलं तकं मगाय्क ब्वलंका दिइहा
 वय्कया गुण गथे याना ल्वमंके फे ? अशिक्षाया कारणं हे
 थःम्हेसियां दुःख सिइमाल धका थः काय् म्हाय् पित्त “छिमि
 ईच्छा दतले आखः ब्वं, छे” यागु छुं धन्दा काय्मवाः” धका पूर्ण
 लिधंसा व प्रेरणा बियाः दक्को काय् म्हाय् पित्त थःगु तुर्ति
 चुइका थका दिल । थःगु जीवनया अन्तिम सासः तक नं
 “अरहं” या उच्चारण लिसै थःगु प्राण त्याग यानाः सकल
 परिवारयात बुद्ध धर्मया मार्ग हे मनुष्य जीवनया उचित मार्ग

खः धका शिक्षा बिया साःह्य दिवंगत जहान श्री दान रत्न
कंसाकारया पूष्य स्मृतियासें थ्व सफू धर्मदान यानागु जुल ।
थ्व सफू पाखें सकल इवमिपि नं भगवान बुद्धं क्यना बिज्यागु
मार्गय् पलाः न्ह्यज्याके फयमा छले निर्वाण प्राप्तिया मार्गय्
न्ह्यज्याय् फयमा धका मनं तुना । भवतु सब्ब मङ्गलं ।

जहान

हिरा देवी कंसाकार

काय्पि

देव रत्न कंसाकार

विध्य रत्न कंसाकार

न्ह्याय्पि

दान देवी तुलाधर

सुशिला ताम्राकार

मङ्गला तुलाधर

नौसत्रापि

तारा देवी कंसाकार

मीरा कंसाकार

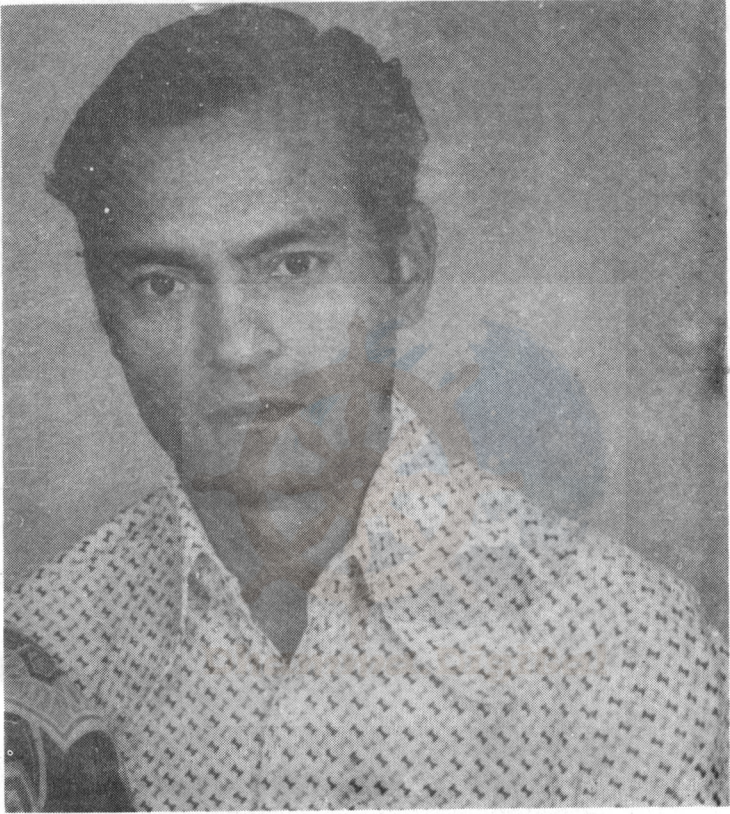
छय्पि

अग्नि कंसाकार

जुलियाना कंसाकार

प्रशान्त कंसाकार

प्रतिष्ठा कंसाकार

स्व. मजिर मान तुलाधर

जन्म: बि. सं. १९९२ आश्विन

मृत्यु: बि. सं. २०५० मंसिर ११ गते

दिवंगत पिता श्री मज्जिमान तुलाधरया पुण्य स्मृतिस
 श्व सफू धर्मदान यानागु जुल । श्व सफूति च्वया तःगु भगवान
 बुद्धया उपदेश अनुसार जिमि पिता नं जिपि सकसितं मैत्री,
 करुणा, मुदिता व उपदेश भाव ततं श्व संसार त्वःता स्वर्गवास
 जुया दिल ।

श्व सफू प्रदान यानागु पुण्यं सकल जगत सत्व प्राणिपि
 उद्धार ज्वीमा धका मनंतुना । श्व बःचा धंगु सफू पाखें सकल
 ष्वमिपिके नं मैत्री, करुणा, मुदिता व उपेक्षा तय् फय्मा धका
 आशा याना । श्व धर्मदानया फलं दिवंगत पिता मज्जिमान
 तुलाधर व मेपि दिवंगत जूपि सकसियां शान्ति व उद्धार
 जुइमा । दुनुगलंनिसें थुलि हे आशिका याना । अस्तु ।

जहान —

दान देवी तुलाधर

काय्— विरेन्द्र मान तुलाधर

औसचा— केशरी तुलाधर

छय्पि— विनय तुलाधर

म्ह्याय्पि—

सरिता तुलाधर

समिता तुलाधर

सुनिता तुलाधर

सुजाना तुलाधर

गृष्मा

ग्रहणिमा

विषय-सूची

जिगु यःगु खं	१
प्रकाशकीय	घ
१) बुद्धया महाकरुणा	१
२) तालेमलार्पि भिक्षुपिन्त पितिना छोगु खं	१७
३) ब्रह्मवण्ड	२०
४) मुदिता गुण	३०
५) ध्व मन सजेया भगवानया नाम.....	३४

जिगु थःगु खँ

एव सफूया नां बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड तथा बिया ।
 करुणा व ब्रह्मदण्ड परस्पर विरोधी थें चवनी । अथे मखु ।
 गुलिसितं करुणां सिखे याय् अःपु, गुलिसितं दण्ड बिया सिखे
 याय् माःगु अवस्था दु । अट्टेरिपिन्त दण्ड मध्यसे मज्जुगु जुया
 चवन । एव संसारया नीति जुया चवन । लोकनीति कथं दण्ड
 बी बले बदला काय्गु भावनां बीगु चलन । थन बुद्धं ब्रह्मदण्ड
 बिया बिज्यागु मैत्री व करुणा चित्तं खः । बदला काय्गु
 भावनां बुद्धं दण्ड बिया बिज्यागु मखु धंगु थुइका काय्मा ।
 न्ह्याबलें न्ह्याथाय् नं मैत्री व करुणां जक ज्या मखो धंगु नं
 थुइका काय्माः । बुद्धया शिक्षा व्यावहारिकगु खः आदर्श जक
 मखु ।

बुद्धया शिक्षा कथं गज्जोगु पुसा पित्त अज्जोगु फल सेंगु
 खः । सुनांतं गज्जोगु ज्या यात अज्जोगु हे फल पावे जुइ ।
 मम्मिगु याः मेसित मम्मिगु फल पावे जुइ । भिगु याः मेसित
 भिगु फल पावे जुइ । उकि मम्मिगु ज्या याः मेसितं दण्ड भोग
 याय् हे माः धंगु बीद्ध सिद्धान्त खः ।

(क)

थुगु सफू छापे याय्त आर्थिक सहयोग बिया बीपि मयजू हीरादेवी, देवरत्न, दिव्यरत्न, दानदेवी तुलाधर परिवार पित्त साधुवाद बिया चवना सुभाय् दु । विशेषं सफू छापे याय् न्ह्यो हे जिगु पाण्डुलिपि बोना सोया खं पू मवंगु व कथं महंगु खं हंका दीगुलि दिव्यरत्न तुलाधरयात दुनुगलंसिं सुभाय् दु ।

जिगु भाषाया बारे खं छत्वाचा मधासँ चवने मफत । जिगु भाषाय् एक रूपता मदु, व्याकरण शुद्धि नं मदु । साहित्यकारते लागी जिगु भाय् बोने बले छु मछींथें छु मछीं थें चवने फु । थौं कन्हैयागु भाय् साधारण जनतां बोने मसया बल । चिनातःगु आखः बोने मसःथें चोय् नं मसया बल । साधारण मनूतय्त बोने अःपुकेत जि थःगु भाय् हीका यंकागु खः । जिगु भाय् साहित्यकारतेत जक मखु प्रेसया कम्पोजिटर-यात नं मछिं थें चोना बल । जिगु भाय् अशुद्ध धका कम्पोजिटरं नं हीका हइगु । थुकिं याना नं जिगु भाषाय् एक रूपता मवया वोगु खः।थौं कन्हैयागु भाषाय्— “नेपाले, प्रबले” चवयां गाःथाय् नेपालय, प्रबलय, यःगु, वेःगु, धायेगु धका छयला हःगु जित यो मता । यायेगु धका म्हुतु हे बेकोयक धाइगु जुया चवन । उकिं जि याय्गु धका छयला । नेवा भाय् उन्नति याय्गु खःसा भाय् प्रपुइके माल । काठमाडौं पिनेया पिनिगु छु खं, काठाडौंया नेवा तसँ हे नं नेवा भाय् बोने मसः धया हल । थुखे छकः नं ध्यान तेमाला चवंगु दु ।

(ख)

धर्मकीर्ति विहारं मद्रूपिनि नामं सफू छापे याना इना बीगु
चलन हया ब्यगुलि धर्ममा सफू यक्व पिहां वल । थुगु सफू नं
दिवंगत जूपिनि नामं छापे याना इनाबीगु इच्छा कथं पिहां वै
च्वंगु खः । थुकि याना जिगु लेखन शक्ति बह्ने जुल । उकिं
धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीया अध्यक्ष धम्मवती शीलवती
(अनगरिका) यात नं धन्यवाद दु । इले हे बांलाक छापे
याना ब्यगुलि नेपाल प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू ।

संधाराम

माया खा स्वेगु दिं औंसि

—भिक्षु अश्वघोष

नेपाल सम्बत १९९४ चौलागा

वैशाख कृष्ण

Dhamma Digital

(ग)

प्रकाशकीय

थो कन्हेयात लोकथं बुद्धया कठणा व ब्रह्मबण्ड धंगु थुगु
सफू धर्मकीर्ति विहारया १६० गूगु सफू कथं छिकपिनि ह्हाती
व्यंके फुगु गौरबया खं खः । थुकथं थुलिमछि सफूत छापे याना
इना बी फुगु श्रद्धालु बातापिनि सहयोगं व पुज्य अरबघोष
भन्तेया दयां खः ।

थुगु सफू विवंगत दानरत्न कंसाकारया पुष्य स्मृतिस
मय्जु हीरादेवी, देवरत्न, विध्यरत्न कंसाकार व विवंगत
मजिरमान तुलाधरया नामं मय्जु दानदेवी विरेन्द्रमान
तुलाधरपिनि श्रद्धां वंआर्थिक सहयोगं छापे जूगु खः । दय्कःवि
फुकसितं आयुताहाक जुया थें निरोगी जुया च्चनेमाः धका
भित्तुना देछाना चीना । सकसितं सुभाय ।

माया खवा स्वेगुवि

अध्यक्ष

ओसि

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

ने. सं. १११४ वंशाखकृष्ण

धर्मकीर्ति विहार

(घ)

बुद्धया महाकरुणा

बुद्धया अर्थं हे बोध जूह्य । न्ह्यागु खँय नं विचार याना यथार्थ खँ थुइका काये फुह्य, कारण पत्ता लगे याना समाधान याय् फुह्य । सिद्धार्थं कुमार बले प्यंगू आर्यसत्यया बारे ज्ञान मदु, बोध मजू । लिपा संसारे यक्वं दुःख दु, दुःखया कारण दु, दुःख मदय्का नं छोय्फु, दुःख मदय्का छोय्गु लेंपु आर्य अष्टाङ्गिक मार्गं नं दु धैगु बोध जूह्य, थूह्य जुल । दुःखया कारण तूष्णा (न्ह्याक्व दुसां मगाग् आशाकुति पह) खः धैगु थइका काल । दुःख मदय्केत आवश्यकगु लेंपु—

- सम्यकदृष्टि = ठीक समझदारी, (खः कथं थुइगु)
- सम्यक सङ्कल्प = पाय्छिगु बिचाः (बांलागु नियत)
- सम्यक वचन = छल्कपट मदुगु खँह्लाय्गु,
- सम्यक कर्मान्त = निर्दोषगु ज्या याय्गु,
- सम्यक आजीविका = कचवं मदुगु जीवन हनेगु,
- सम्यक प्रयत्न = ठीरुगु कुतः (व्यर्थं मजुइगु उत्साह)
- सम्यक स्मृति = होश ठीक थासे लाय्माः (ठीक सतर्क)

सम्यक समाधि=चित्त ठीक एकाग्र जुड़माः । युक्ति
 क्यापु लंपु बने फत धाःसा दुःख मदुगु जीवन हने फे ।

सिद्धार्थ कुमार बुद्ध जुया बिज्यागु थःत माने जक याका
 चवनेत मखु । बुद्ध यात माने याना च्वंपि दुःखं मुक्त जुड़गु
 लंपुइ बना ज्ञानि जूसा, पहचह बांलाःसा, कपिस्त पंगल मजुइक
 जीवन हना यंकूसा, आचरण बांलासा जक बुद्धयात माने यागु
 जुइ, पूजा यागु जुइ धका स्पष्ट शब्दं बुद्धं धंविज्यागु खं
 महापरिनिर्वाण सूत्रे दुध्याना च्वंगु दु । तर वसपोलं वयना
 बिज्यागु ज्ञानमार्गे बनेगु कुतः याःपि सुं खने मदु धयां अपो खं
 जुइ मखुला ! भक्ति मार्गे जक ठ्वांय जुया च्वन ।

भगवान बुद्ध यात आया सिनं माने याना च्वं, पूजा
 याना च्वं, तर मानेयाना च्वंपिसं बुद्धयात बांलाक ह्य मस्यु ।
 वस्पोल छह्य छो धका भापिया माने याना च्वंपि अपो खने
 हुं।

शाक्यमुनि बुद्धयागु गुण सीका पूजा याना च्वंपि बहे
 मदुगु ला मखु, तर बुद्धया गुण लुमंका पूजा यायगु धयागु हे
 श्रीके नं वस्पोलयाके दुगु गुण भ्या भतिचा जक जूसां दयका
 यंकेगु प्रेरणा व आदर्श काय्त धंगु स्थीपि यक्व हे ह्यो. (कम)
 खने दु । अपोसिके भक्ति भाव जक खने दु, ज्ञानं खंका यंकेगु,
 ज्ञानि जुड़गु पाखे ध्यान तथा च्वंगु उस्त खने मदु, भक्ति मार्गे
 जक ठ्वांय बना च्वंगु खने दु ।

(२)

छन्दुया खं खः भगवान् बुद्धया प्रति भक्ति भाव क्यना
 धुं धृषाय् क्याका स्वां छाया पूजा या वै च्वंपिसं हुल याना
 च्वंगु खना गौतम बुद्धं धैविज्यात—थुकथं पूजा याना जि
 लयमताः । जि राजदरबार तोता बोधिज्ञान लानागु थुकथं
 पूजा सत्कार जक याका च्वनेत मखु ।

छयाय् बुद्ध या उद्देश्य व परिचय बिया घया तःगु बु—
 बुद्धो सो भगवा बोधाय धम्मं देसेति,
 तिण्णो सो भगवा तरणाय धम्मं देसेति,
 वन्तो सो भगवा वमनाय धम्मं देसेति,
 सन्तो सो भगवा समताय धम्मं देसेति,
 परिनिसब्बतो सो भगवा परिनिसब्बानाय धम्मं देसेति ।

अर्थ मः बोध जूथे मेपिन्त नं बोधयावत् धर्म देशना याना
 विज्याइह्य बुद्ध खः । मः दुखं पारंगत जुया मेपिन्त नं दुःखं
 मुक्त यायत् उपदेश बिया विज्याइह्य बुद्ध खः । मःत वचन प्राय
 धुंका तिति मेपिन्त वमनया लागी धर्म देशना याना विज्याइह्य
 बुद्ध खः । मः शान्त जुइ धुंका तिति मेपिन्त शान्त व ज्ञानि
 जुइमु खं कना विज्याइह्य बुद्ध खः । मःम्हं निर्वाण लाभ याय्
 धुंका मेपिन्त निर्वाणया खं कना विज्याइह्य बुद्ध खः ।

पूजा च पूजनीयानं एतं मङ्गल मुत्तमं अर्थात् पूजा याय्
 योग्यपिन्त पूजा यायमाः धका बुद्धं धै विज्यागु खं मङ्गल सूत्रे
 बुद्ध्याना च्वंगुलि वस्पोल बुद्ध छह्य माने याय् बहह्य धका पूजा

सत्कार याना मन्तसे मान याना च्वंगु खने दु । वसपोल बुद्धयाके छु महानगु गुण दया माने याय् ब्रह्म जुल थुगु बारे नं प्रापासिके ज्ञान महु ।

प्राः थन श्रीसं सीका तय्माःगु व लुमंका तय् बहगु वस्पोल बुद्धयागु गुणत मध्ये महानगु प्यता गुणया चर्चा याय् ।

१) मंत्री (मित्रता) २) करुणा (दया) ३) मुदिता (लयता) (करपि भिनावोगु खना दंगु लयता पह) ४) उपेक्षा, (तटस्थता) थुपि प्यता गुण बुद्धयाके शुद्धरूपं दुगु खने दु ।

मंत्री चित्त दैबले नुगः क्यातुसे च्वनी । तं पिहां वं मखु । सुयातं शत्रु भाव तं मखु । सकसितं थः समान भालपी । मर्मन्हेसिया प्रति नं मखुगु मती मतसे भि जुइमा धका मती तं । मंत्री चित्र दैबले याउंके न्ह्यो वं । याउंके न्ह्यलं चाइ । प्रापास्यां यह । शत्रुत पाः जुया वनी । ग्यानापुक ह्यना च्वनी मखु धका मंत्रीया ग्याह्या याना तःगु पालि सफुती दुध्याना च्वंगु दु ।

वस्पोल बुद्धया मंत्री चित्त गुलि शुद्ध व बःला धंगु खं धवाः थुइका बीत बुद्ध छक मल्लपिनि राज्य कुशीनगरे बिज्याः बलेसिगु घटना छगू न्ह्यथने त्यना ।

गौतम बुद्ध अन बिज्याबले अनया सरकारं नार्याखि च्वेके बिल— शाक्यमुनि बुद्ध श्रीथाय् बिज्याना च्वंगु दु । मस्तेत बुरु त्वंके मापि मिस्त बाहेक बुद्धया स्वागत यायत सकलें

हाजिर जू बय् माः । मवल धाःसा न्यास दाँ (५००) दण्ड पुले माली ।

अबले रोज धयाह्य मल्ल छम्हेस्पां मनू तयग् पुचले वया धया चवन हँ — “जि बुद्धया प्रति श्रद्धा दया’ थन वयागु मखु, जित ला बुद्ध मयो । ५००।— दाँ दण्ड पुले माली धका जक वयागु ।”

ध्व खँ आनन्द भिक्षुं ताल खानि । अले गौतम बुद्ध याथाय वना धावन— भो भगवान् ! रोज धयाह्य मल्ल छह्य तःधंहा खः । वयात बोध याय फुसा ज्यू । वया छपिनि प्रति श्रद्धा मदु । वया मन बदले जुइगु उपाय याना बिज्याहँ ।

अले गौतम बुद्धं बिचाः याना बिज्यात—जि राजदरबार तोता वसें निसे सुयातं स्थनीगु खँ मल्लाना, ज्यानं मयाना अले सुयातं मभि जुइमा धका मनं कल्पनां नं मयाना । आपासित भि जुइमा धयागु जक कल्पना खः । थुगु सत्यवचनया प्रभावं व रोज मल्लयात भि जुइमा । वया बेकोया च्वंगु मन तप्यमेमा धका मैत्री कैले याना बिज्यात ।

घौछि लिपा व रोज धयाह्य मल्लं वयाके ध्वयाके न्यना चवन हँ भगवान् बुद्ध गन बिज्याना चवन थे ? शाक्यमुनि बुद्ध गन दु थें ?

अले नेपिसं धाल— छन्त बुद्ध मयो मखु ला ? वस्पोल बुद्ध प्रति श्रद्धा मदु धयागु मखु ला ? छाय् आः बुद्ध गन दु धका न्यं वयागु ?

(५)

व रोज मल्लं धाल— जित छु जुलः छु जुल । नुगः
 छुल्ल मिना बुद्ध जक लुमंसे बया चवन । बुद्ध छक नाप लाय्गु
 इच्छा जुल । वस्पोलयाके क्षमा फों बने माल । वं मात्तु
 माला बुद्ध याथाय् वना वन्दना याना धाः वन भो शास्ता !
 जित क्षमा याना बिज्याहुँ । जिके ह्लापा ज्ञान मद्दु कि छल्पोल
 थपाय्सकं तःधंहा प्रतिभा दुहा धका । थों तिन ह्यसिल ।
 थनि निसें मिध्यादृष्टि तोता छपिनि शरणे बया ।

करुणा

आः वस्पोल बुद्धयाके दुगु निगुगु तःधंगु गुण करुणाया
 बारे बिचाः याय्नु । करुणा धयागु करपिनि दुःख जुंया चवंगु
 खना नुगः मछिना बया भाव देगु लक्षण खः । धर्थे पिने जक
 बया दुर्थे बयनीहा, खं जक ह्लाइहा बुद्ध मखु । दुखीम्हेसित
 उधार याना हे बिज्याइहा महाकणामय बुद्ध खः । बुद्धयाके दुगु
 शुद्धगु करुणा गुण मेपि सुयाकें बय् थाकुइ थें च्वं । ह्लि ह्लि
 धया थें सुथ ह्लापनं करुणासमापत्ति धयागु ध्यानं बना बी जि
 सु दुखीम्हेसित उधार याय्, उपकार याय्, सुयागु सेवा याय्
 धका बिचाः याना स्वया बिज्याइगु वस्पोलवा दिन चर्वा हे
 जुया चवत ।

बुद्धं रोगिया सेवा याना बिज्यागु

छन्हु वस्पोल बुद्धं थः च्वंचवनागु बिहारे च्वंपि
 भिक्षुपिनि पाखे थःगु करुणादृष्टि स्वया बिज्यात । धबले

तिस्स धंहा भिक्षु छम्हेस्या ह्य छम्हं कै वया पाके जुया तज्याना
 ह्नि प्याहां वया मालपा मरि फुसा होया धवगी थें जुयाचवन ।
 भिक्षुपिसं नं वयात वास्ता मयासे तोता बिल । व भिक्षु खि व
 चव लासायतुं वेका, कै नं तज्याना तस्सकं हे कष्टपूर्णं कथं
 म्वाना चवन । वया लागी नकें हे चवं चवनागु समान जुल ।

अले महाकरणावान बुद्धया दृष्टि व दुःखीह्य भिक्षु याथाय
 लात । व तिस्स भिक्षुया दशा खना करणावान बुद्धं दया तथा
 अन बिज्यात । भुतुली बिज्याना लः व्वाका बिज्यात ।
 भिक्षुपित्त सःता आज्ञा जुया बिज्यात—नु थ्व तिस्स भिक्षुयात
 खातां नापं ह्लोना भुतु लिवक यंकेनु । अन यंका बुद्धं थःम्हं हे
 व भिक्षुयागु चीवर वस्त्र त्वका व्वाः लखे फोया सफा याना
 निभाले पाना व भिक्षुयात नं व्वाखं मोल्हुका सफा याना
 सेवा याना बिज्यात । मेपि भिक्षुपिसं घचाया वास्ता मयागुलि
 महादयावानम्ह बुद्धं थःम्हं हे रोगीया सेवा याना बिज्यागु खः ।
 व भिक्षु ला छकलं नरकं स्वर्गं थ्यंगु बराबर जुल । त्वे नं
 याकनं लनावन । अबले बुद्धं धया बिज्यात—यो गिलानं
 उपट्ठाति सो मं उपट्ठाति । गुम्हेस्यां त्वगीया सेवायाइ वं जिगु
 (बुद्धयागु) सेवायागु जुइ । थ्व बुद्धया महान करणाया
 ज्वलन्त उदाहरण खः, नमुना खः ।

बुद्धया दासीप्रति करुणा

बुद्धशासन (धर्म) या इतिहासे छग थां धाय् बहह्य
 बुद्धयापालेयाह्य (बुद्धकालीन) अनाथपिण्डिक महाजन छह्य

दु । व महाजनं ५४ करोड दां खर्चयाना शाक्यमुनि बुद्ध प्रमुख भिक्षुपि दोलंदो चवने छिक जेतवन धयागु विहार दय्का बिल । विहार जक दय्का ब्यूहा मखु भिक्षुपिन्त मागु आधारभूत आवश्यकता चीवर (वस्त्र) पिण्डपात्र (खाना) सयनासन (लासाफांगा) गिलानप्रत्यय (हामफेबले सित माःगु वासः) या प्रबन्ध याना बीह्य जुया चवन । वस्पोल बुद्ध जेतवन विहारे वर्षावास स्वला चवने धुंका मेथाय् बिज्याय् तयार जबले अनाथपिण्डक उपासकं प्रार्थनायात— भन्ते ! थुलिमछि ध्यवा खर्च याना विहार दय्का बिया । छस्पोल चवना बिमज्यात धाय्वं श्व ला झंग मदुगु पंजः थें जुलनि ! कृपा तया थन तोता बिज्याय् मते ।

वस्पोलं धयाबिज्यात—बुद्ध धयाह्य छथासं चवने मज्यू । मेमेथाय् नं ज्ञां मदुपिन्त ज्ञानया खँ प्रचार याय्माः । यक्व मनूत अज्ञानि तिनि । छथासं सदां चवने मज्यू ।

श्व खं न्यना अनाथपिण्डकया मन तस्सकं सुखमताल । साप दुःखी जुया कपाले ह्लाः तया झुलेः जुया चवंबले महाजनया पूर्णा धयाह्य भ्वातिनी (दासी) गुह्य कि बुद्धया उपदेश न्यना तालेलाना चवंहा वना न्यं वन—साहुजी, छाय् दुःखी मन जुया दियागु ? कपा जकं स्यात ला ? छु जुल थें साहुयात ?

अनाथपिण्डक महाजनं धाल—छन्त वास्ता दुगु खँ मखु । कपास्यागु मखु मन सुख मतागु का ! छ माथाय् हूँ ।

(८)

व पूर्णा दासि हानं प्रार्थना याना धाल— साहुजी !
घयादिसं छु कारणं मन सुख मदया च्वंगु ? जि साहुया छुं सेवा
याय् फे ला ?

साहुं लिसः बिल— छं छुं याय् फे मखु । भगवान बुद्ध
जेतवने मच्चंसे पिहाँ बिज्यात उकि दुःखी जुया च्वनागु का !

पूर्णादासीं धाल— उलि खँय ला ? जि भगवान बुद्धयात
विहारे लितबोना ह्य् फत धाःसा जित छु बिया दीगु ले
साहु जी ?

अनाथपिण्डिक महाजनं धाल— जिमिगु खँ ला मन्यं
छंगु खँ न्यनीका बुद्धं ।

दासीं धाल— धैदिसं ले, जि बोना हःसा छु बिया
दीगु ?

अनाथपिण्डिकं धाल— छं जक वस्पोल बुद्धयात लित
बोना हल धाःसा छन्त दासीत्वं मुक्त याना जिमि भ्याय्
याय्गु जुल का !

थुलि खँ न्यने धुने सात पूर्णा भ्वातिनी सरासर भगवान
बुद्ध बिज्याना च्वंगु लँ पाखे वना बुद्धयात न्ह्यपना वन्दना याना
धाल— भो करुणावान बुद्ध ! जिगु बिन्ति छपि जेतवनारामे
लिहाँ बिज्याहुँ ।

वस्पोल बुद्धं न्यना बिज्यात— जि लिहाँ वन धाःसा
छन्त छु लाभ जुइले ?

पूर्णा दासी धाल— भो भगवान ! छवि जक अन मिहीं
 बिज्यात धाःसा जिगु पुनर्जन्म जुइगु, जि दासीत्वं मुक्त जुइगु ।
 जिगु जीवने न्हुगु जः वैगु । न्हुगु जीवन जुइगु ।

थुलि खं न्यने धुनेवं एसा नु धका वस्पोल बुद्ध लिहीं
 बिज्यात ।

पूर्णा दासी सरासर अनाथपिण्डिक महाजन याथाय् वना
 धाः वन शाक्यमुनि बुद्ध जेतवने लिहीं बिज्यात । थ्व खं न्यने
 सात हे अनाथपिण्डिकया मिहीं हर्षया लब्धि पिहीं वल ।
 हथासं बुद्ध याथाय् वना वन्दना याना लय्ता प्वंकल ।
 थुकियात मुदिता चित्त धाइ । भगवान बुद्धया उपदेश न्यनाथे
 बालाक थुइका उगु अनुसारं आचरण याना च्वंहा जूगुलि
 अनाथपिण्डिक सेठं—जिगु खं मन्यं दासीया खं न्यन धका तें
 मघासे लय्ताः पिकाल । ईर्ष्या नं मयाः थुकियात मुदिता चित्त
 धाइ । थ्व बौद्ध पह खः । झी जूसा तें चाइ— जिगु खं मन्यं
 दासीया खं न्यन धका । थन गरीब दासीया प्रति बुद्धया
 करुणा महान जू, न्हाबले लुमंका तय् बह जू ।

छह्य ज्यापुया प्रति बुद्धया करुणा

छन्हु सुथ ह्लापनं भगवान बुद्ध करुणा समापसि छवानं
 वना सुयात थौं उपकार याय् धका करुणा चित्तं बिचाः याःबले
 वस्पोलया करुणा दृष्टि छह्य बुज्या याना च्वंहा ज्यापुया प्रति
 लाः वन । उखुन्हुया चान्हे कोशल जूजुया धुकुती सुरङ्गम्हुया

दुर्हा बना ध्यबा खुया यंकुगु जुया चवन । तर इपि खुंत व हे
 उवापुया बुई धन इना कया चंबले मेपि मनूत कोगुलि ध्यबा
 छपो अनसं तोता ध्यस्युं वंगु जुया चवन ।

सिपाहितसें खुंत मामां वै बले व बुइसं ध्यबा पो
 खनीबले ज्यापुयात खुं धका जोना यंका सास्ति याइ, दुःख सी
 धका भगवान बुद्धं बिद्याः याना आनन्द भिक्षुयात नापं बीना
 सुय ह्नापनं वहे बुइ बिज्यात । ज्यापुं बुद्धयात नमस्कार याः
 वो बले वस्पोलं आनन्दयात सःता धया बिज्यात— हे आनन्द
 छं हुकन काल सर्प खं ला ? आनन्द भिक्षुं लिसः बिल—खना ।
 उलि धया वस्पोल बुद्ध व आनन्द भिक्षु थः माथाय बिज्यात ।

अनं लिपा बुंज्याना च्वंहा ज्यापुं व कालसर्प यात स्याना
 बीमाल । मखुसा वं जित न्याना बी धका मती तथा कथि छुपु
 जोना सर्पयात स्याय धका बना सो बले ध्यबा पो जक खन
 सर्प मखं । वस्पोल बुद्धं ध्य ध्यबा पो यात छाय काल सर्प
 धागु धंगु खं व ज्यापुं मथू । अबले लाकक हे सिपाहीत वया
 ध्यबा पो ज्यापुयात च्वंका खुं धका जुजुयाथाय न्होने तय
 यंकल ।

जुजुं हुकुम बिल— ध्य खुं यात स्याय यंकी । व ज्यापु-
 यात दादां यंका च्वं बले— हे आनन्द काल सर्प खं ला ?
 हे आनन्द काल सर्प खं ला धका बुद्धं धया बिज्यागु खं मन्त्र
 जप याय थें धा धां बना चवन ।

सिपाहि तसे ज्यापु याके न्यन— छं छु धया चवनागु ?
 बुद्ध व आनन्द भिक्षुया नां नं कया चवन । व धयबा पो यात
 काल सर्प धागुया अर्थ ज्यापुं मथूगु आः तिनि थुल ।

थव खं सिपाहीतसे जुजुपाथाय् थ्यंका बिल । जुजुं व
 ज्यापु सःता न्यं बले फुकं जूगु खं कना बिल । अले कोशल
 जुजुं बुद्ध याथाय् मनू छोया न्यंके छोट— छपि थौं मुथे
 फलानाहा ज्यापुया बुँईं बिज्याना “काल सर्प खं ला धका
 आनन्द भन्तेयाके न्यना बिज्यानागु छः ला ?

बुद्धं धया बिज्यात— निर्दोषहा ज्यापुं दुःख कष्ट भोग
 याय् माली धका जि बुईं वनागु खः । व ज्यापु खुं मखु
 धका वस्पोलं साछि बके याना बिज्यात । ज्यापु दण्डं म्वत
 जुल । बुद्धं करुणा तथा बुँईं मबिज्यागु जूसा व ज्यापु यात
 प्राणदण्ड बीगु जुइ । उकिं व बचे जुल ।

साजवाया प्रति बुद्धया करुणा

करुणावान बुद्धया दिनचर्या कथं छन्हू ह्लापनं थौं
 सुयात उपकार याय् धका बिचाः याना बिज्याबले तापाक
 च्वंगु आलवी धंगु नगरया गरीबहा छहा साजवा बोध जुइगु
 खंका बिज्यात । भिक्षुपि छपुचः बोना आलवी नगरे बिज्यात ।
 अन भगवान बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घयात अनया मनूतसे भोजन
 दान बिल । भोजन धुंका धर्मदेशना याय्त प्रार्थना यात ।

अबले छद्म साजवा गुह्यकि थौं बुद्धया उपदेश न्यना
 बोध जुइह्य मथ्यना चवन । वया सुथं निसें सा छद्म तना
 माः वना चवन छनि । बाह्नि फः पुले धुंका बल्लं सा लुइका
 हया वै चवं बले यत्र मनूत मुना चवंगु खन । व साजवाया
 सुथं निसें छुं नय मखंगुलि नय पित्याना चवन । अन यक्व
 मनूत मुना चवंगु खना भ्वे न्याः जुइ अन वंसा छुं नय दै धका
 सायात छथाय् सिमाय चिना मनूत मुना चवंथाय् वन ।
 अन ला गनया भ्वे ! भगवान बुद्धं उपदेश बीत तयार जुया
 चवंगु खनि ! उपदेश छत्वा चा सां न्यना वने धका फेतुत ।
 तर वया साप नय पित्याना चवन ।

शाक्यमुनि बुद्धं विचाः याना बिज्यात—श्व साजवाया
 नय पित्याना चवन । नय पित्याम्हेस्यां छु बाखं थुइका काइ ।
 मन थातं चवनी मखु । ह्लापां वयात प्वाः जायक नके माली ।
 अन मुना चवंपि श्रोतावर्ग याके वस्पोलं न्यना बिज्यात—
 थन स्वयाकं नय्गु महु ला ? मन्तसें मथू बुद्धं थथे छाय् न्यना
 बिज्यागु । छुयाय्त धका न्यं बले बुद्धं धं बिज्यात—

हूं त्यने चवंह्य छम्हेसित नय्गु ब्यूसा ज्यू । वया साप
 नय पित्याना चवंगुलि बाखंने ध्यान मवन । अले व साजवायात
 प्वाः जायक नकल । लः नं त्वंकल । अले वया मन बाखंने
 वन । भगवान बुद्धं— “जिअच्छा परमा रोगा, सन्तुट्ठी परमं
 धनं” अर्थात् नय पित्याइगु छगू तःधंगु रोग खः, सन्तुष्ट जुइगु
 छगू तःधंगु धन खः धका उपदेश याना बिज्यात । बाखं कने

सिधः बले साजवा बोध जुल अये धयागु निर्वाणया क्हापांगु
तर्णि स्रोतापन्न जुल ।

स्रोतापन्न जुल धायवं जि व जिगु धका व्वातुक्क जोना
जिहि जुइगु पह वं मखु । म्वामदुगु शक्का वं मखु । अन्ध
विश्वास वं मखु ।

व साजवा बोध जूगु खना बाखं न्यना च्वापि प्राश्चर्य
चाल । धन्य छः भगवान बुद्धया करुणाया महिमा । छह्य
गरीबह्य साजवा यात बोध याना बिज्यात । इमिगु खं न्यना
बुद्धं धंविज्यात तापाकं निसें थन वयागु हे व्रयात ज्ञानया
मिखा दय्का बीत छः ।

काय्सीह्य मिसाया प्रति बुद्धया करुणा

बुद्धया ईले किशागौतमी धयाह्य छह्य गरीबह्य
म्हाय्मचा छह्य साहुया काय्मचायात बिया छोट ।
मय्जु हिसि दुयें बांलाह्य नं जुया च्चन । तर गरीब जूथें
स्वदं प्यदं तक मचा नं महुह्य जुल । व मय्जु गरीबह्य जूगुलि
व सन्तान नं महुह्य धका वयात साब हेला यात । वयागु जीवन
अ अः मधाल । सुख मताल । संयोगवश छुं वं लिपा व मय्जुं
काय् मचा छह्य बुइकल । अबलें निसें व मय्जुं छकलं नरकं
स्वर्गं थ्यंहा थें जुल । अलच्छिनाह्य लच्छि लात । दुःखया ल्यू ल्यू
सुख बल । हानं सुखया ल्यू ल्यू दुःख नं वं धाः थें लिपा छन्हु

वया कायमचा यात सर्पं सिक्क हे न्याना बिल । व किशा-
 नीतमीवा जीवन मत सित । व मयजुं दुःख सहयाय मफुत ।
 सीह्य मचा म्वाइगु प्राशां श्रुया वैद्य धायाय वन । अं अं चाम्
 वैद्यं धाल - मयजु, सीह्य मचा म्वाइ मखुत । सीह्य मचा
 म्वाइगु वासः महु । वैद्यतसे सत्यगु खं धायु खः तर व मयजु
 यात विष (बीड) जुल, मिले मजुल ।

छह्य वैद्यया करुणा बना मती तल— ध्व मिसायतः
 भगवान बुद्धं जक युइका बी फं । धये मती तथा धाल—
 मयजु ! महावैद्य गौतम बुद्ध याथाय हूं, धन छं मचा म्वाइगु
 वासः वै । ध्व खं धये सात हे ज्ञया च्या चक्कम ।

किशागीतमी बुद्धयाथाय बना मचा म्वाइने तथा धाल—
 ओ भगवान छोपे महावैद्य धायु न्यना धन वयागु । जिह्य मचा
 म्वाइगु वासः विद्या विज्याहूं ।

गौतम बुद्धं करुणातया विद्याः याना विज्यात— ध्व
 मयजुं सीमानि धंगु व सीह्य म्वाइमखुत धंगु नं मस्यु । उकि
 सीह्य म्वाइगु वासः महु धायुगु व सीह्य म्वाइ मखुत धायुगु
 वयात मलो । धले बुद्धं धंविज्यात— केहे मयजु, छं मचा
 म्वाका बी, तर जिके वासः महु वासः वयकेगु सामान महु । छं सु
 छह्य हे मसीनिगु छे लं तू छपासः कया हति । सुं हे मसीगु छे
 कया हयागु तू शूड जुइ, धले वासः लगे जुइ ।

महावैद्य बुद्धया थुलि खं न्यना किशागीतमीया ऊईं पह
 बच्छि पाः जुल । वया गाक्कं विश्वास जुल— वया सीह्य काय-

मचा म्वाइगु जुल । व मिसा छेखा पत्ति वना तू फोंबन ।
तू काय् धुंका वं न्यनी थ्व छये सुं मसीनिगु खः ला ? वं वं
थाय् अब्बु सीधुंकल, मां, तता, वाजु-कीजा, काय् म्हाय्,
कला भात सी धुंकुगु जक लिसः बीगु । अले वया होश वइ
सकले छन्हु सीमानि । जिह्य मचा नं सीधुंकल म्वाइ मखुत ।
अले व मिसा बुद्धयाथाय् वना धाः वनी-महावेद्य बुद्ध भगवान,
जित मचा म्वाइगु वासः म्वाल । सीह्य म्वाइ मखुत धयागु
आः जि सिल ।

थ्व बाखने मेपि वेद्यतसें सीह्य मचा म्वाइ मखु धका
सत्यगु खं धागुलि किशागौतमीयात मन अशान्ति जुल, वासः
मजुल । उकि खःगु, सत्यगु खं जूसां नं न्हाथाय् नं ह्याय्गु
मिले मजू धाःगु सत्य साबित जुल ।

भगवान बुद्धं करुणा तया सीह्य मचा म्वाका बी
धागुलि किशागौतमीया मन हिल ।

तालेमलापिं भिक्षुपिन्त पितिना छोगु खँ

थन तक बुद्धया महानगुण मैत्री व करुणाया महिमाया बारे खँ न्ह्यथना । झीसं स्वे बले बुद्धं न्ह्याबलें न्ह्याथासं मैत्री व करुणा बलं मेपिन्त उपकार याना बिज्याः, ज्ञानबिया बिज्याः थें चवं । अथे मखु । फुक भनं मैत्री व करुणा पहलं प्रं ज्या मवो । गनं गनं दण्ड नं बिया ताले मलापिन्त तालीम याय्मागु, ज्ञानि याय्मागु अवस्था नं दु । थव खँ थुइका बीत बुद्ध कालीन घटना छगू निगू न्ह्यथने ।

वस्पोल बुद्ध श्रावस्ती अनार्थापिण्डिकं दय्का ब्यगु जेतवनारामे चवना बिज्यागु खः । अबले यशोज धयाह्य भिक्षु तापाक गाँ पाखे वर्षावास स्वला चवं बिज्यात । वस्पोलयागु बांलागु चरित्र व व्यवहार अले बुद्धया उपदेश बांलाक कना बिज्यागु खना प्रभावित जुया न्यासःह्य गामात भिक्षु जू वल । बांलाक तालीम काय् मलावं बुद्धया दर्शन याय्गु इच्छा जुया थः गुरु यशोज नापं श्रावस्ती वन । जेतवने

चवनाचर्वीपि भिक्षुपि नाप खं ह्ला ह्लां चवनेगु थाय् मिले याना
चर्वंबले तस्सकं हल्ला जुल । नाइक चीसकं खं ह्लाय्गु बानी
वसे मज्जूनिपि । अथे घयागु बांलाक तालीम मज्जूनिपि जुया
चवन ।

भगवान बुद्धं इपि भिक्षुपि शोभित मवयक ततःसकं
खं ह्लाना चर्वंगु ताया अानन्द भिक्षुयात सःता न्यना बिज्यात—
“कि उच्चा सहा महासहा, केवट्टा मञ्जो मच्छं विलोपने”
अर्थात् सु थन न्या लाय्थाय् पोरेत हाले थै हाला चर्वीपि ?
(उदान पालि)

भिक्षु अानन्द धाल— छीपि दशन याके धका यशोज
धेहा भिक्षुं न्हीपि न्यासः भिक्षुपि चवना हःगु ।

भगवान बुद्धं यशोज भिक्षुयात सःता धैबिज्यात—
गज्ज्योपि ताले मलापि भिक्षुपि चवना हयागु ? छीपि थन चवने
दे मखु पिहाँ हूँ । थुलि बुद्धया खं न्यने धुंका सकलें बुद्धयात
चन्दना याना बिहारं पिहाँ वन ।

यशोज भिक्षुं ताले मलापि भिक्षुपिन्त समझे याना
धाल— छीपि ताले मलागुलि वस्पोल बुद्धं पित्तिना हःगु ।
नुगले स्याके मते । वस्पोलं करुणा तथा शीत जेतवने मतसे
पित्तिना हल । शीपि ताले लाकेया लागी हे थथे याना बिज्यागु ।
आः खुनु चेते जु । तालेलाके माल । इपि सकलें भवा तापाक

चग्गमुदा धैगु खुसी सिथे छथाय् जङ्गले बल्चा दय्का च्वं च्वन ।
 खूब सतर्क व सजग जुया, संयमित जुया शिक्षित व ज्ञानि जुइगु
 मनं तुना ध्यान भावना अभ्यास याना च्वन । न्ह्याबलें लुमंका
 च्वनीगु-थःपि ताले मलागुलि भगवान बुद्धं पितिना हःगु ।
 थःगु भूल स्वीकार याना आः ताले लाय्माल ।

इपि सकलें स्वलाया भित्ते तालीम जुल धैगु खबर
 श्रावस्ती जेतवने खबर थ्यन । अले भगवान बुद्धं स्वयं इपि
 भिक्षुपि दुथाय् बिज्याना नाप लाः बिज्यात । भगवान बुद्धया
 करुणा खना इपि भिक्षुपि साप लय्ताया च्वन ।

थुगु घटनां सीदु मैत्री करुणां नाइक जक खँ ल्लाना फुक
 भनं ज्या मब्बू दण्ड नं बी माः । भगवान बुद्धं इपि ताले
 मलापि भिक्षुपिन्त पितिना बिज्यागु करुणाचित्तं खः द्वेष भाव
 तया मखु ।

Dhamma.Digital

ब्रह्मदण्ड

गौतम बुद्धया मूलगु छगू शिक्षा छः थः त थःम्हं दमन
याय्गु अथे धयागु मनयात बसे तय्गु । थः मनया बसे
मच्चनेगु । मेकथं धाय्माल धाःसा मनं धा धाथे थःम्हं ज्या
मयाय्गु । बुद्धया महिमां मध्ये छगू महत्वपूर्णं खँ छु धाःसा
ह्लापां थःत दमन याना, सिखे याना बिज्यागु, अथे धयागु
थःगु मनयात बसे तथा चित्त एकाग्र याना बिज्यागु ।
बन्तो दमनाय धम्मं देसेति अर्थात् ह्लापां थः दमन व तालीम
जुइ धुंका तिन मेपिन्त दमन याय्गु, तालीम जुइगु धर्मदेशना
याना बिज्याइगु । मेपिन्त शिक्षा बिया बिज्याइगु । उकिं
वसपोल यात पुरिस दम्म सारथी=हाराह्य मनूयात दमन
याना बिज्याइह्य सारथी धका नं धाः ।

ह्लापां निसें आः तर्कं यक्व विद्वानत व भिक्षुपिं दु गुपि
थः तालीम मज्जासां मेपिन्त शान्त व तालीम जुइमागु शिक्षा
बिया च्वनीपिं खने दु । भगवान बुद्धं अंगुलिमाल व अलवक
राक्षस थें जापिन्त थःगु मैत्री बलं दमनेन याना बिज्यात धाःसा
गुलिसितं ब्रह्मदण्ड (साम जिक बहिस्कार) बिया दमन याना

बिज्यागु खं पालि सफुती (सूत्रपटके) थासं थासे दुथ्याना च्वंगु
दु । थन अंगुत्तर निकायस च्वंगु केसी सूत्रया छुं अंस न्ह्यवे
त्यना ।

छन्हु अस्सदमन सारथी अर्थात् सलयात् सिखे याइह्य
(तालीम याइह्य) केसी धयाह्य मनु गीतम बुद्ध याथाय्वन ।
बुद्धं कुशल वार्ताया खं ह्याय धुंका वयागु परिचय न्यना
बिज्यात् । वं थःगु परिचय बिया धाल— जि सल तालीम
याय्गुली तस्सकं नां जाह्य धैगु खं कन । उकिं जित अश्व
दमन सारथी धाइगु जुया च्वन ।

अले भगवान बुद्धं न्यना बिज्यात्— “कथं पन त्वं
केसि अस्स दम्मं विनेसीति” अर्थात् हे केसी हारांह्य तालीम
मजूह्य सलयात् छि गुकथं तालीम याय्गुले ?

सलजवा केसि धाल— जि ह्यापां नाइक माने याना
तालीम याय्गु । नाइक माने याना नं तालीम मजूसा छाक्क
सास्ति याना दमन याय्गु ।

अले बुद्धं न्यना बिज्यात्— नाइक माने याना सिखे
याय्गु धैगु गुकथं ?

केसि सलजवानं धाल— सलया जनफाते ह्याति पित्तु
पिया, प्वाथे ह्याति उसि उसि याना, छुं नय्गु नं बिया माने
याना तालीम याय्गु ।

बुद्धं हानं न्यना बिज्यात्— उकथं माने याना नं सिखे
मजूह्य सलयात् सास्ति याना गुकथं सिखे याय्गुले ?

केसिं धाल— भो गौतम ! नाइक माने याना नं धंवे
तालीम मजूसा, नय्गु नं मव्युत्से सिमाय् विना दाय् फक्को
दाया सास्ति याना थुकथं छाक्क तालीम याय्गु ।

बुद्धं हाकनं न्यना बिज्यात— थुकथं नाइक नं छाक्क
कथं तालीम मजूपि सल नं बुला ? दु धका लिसः बिइव
वस्पोल बुद्धं धया बिज्यात— निगुकथं नं सिखे मजूह्य सलयात
छु याय्गुले ?

केसिं उखे थुखे छक ग्या पहलं सोया लिसः बिल प्रथे
निगू तरिकां नं तालीम मजूसा जिमिगु परम्पराया बेइज्जत व
जिगु प्रतिष्ठा हे मदया वनी । उकिं अजोपि हारापि सल
तयत् स्याना बीगु । थुकथं स्वंगू तरिकां सल सिखे याइह्य जुया
जि अस्स वम्म सारथी धका नां वना च्वंगू खः ।

अनं लिपा व केसिं न्यन— भो श्रमण गौतम ! छपिन्त
पुरिस वम्म सारथी धाइनु न्यना । छपिसं गुकथं मनूत दमन
याना बिज्याय्गुले ? तरिका छक धया बिज्याहूँ ।

भगवान बुद्धं धया बिज्यात— जि नं छि थेत्तुं मनूतयत्
दमन व तालीम याय्गु खः । जि नं छि थेत्तुं स्वंगू तरिका
छपलेगु । व स्वंगू तरिका खः नरम तालं, कडाछाटं ।
नरम तालं धयागु शरीरं यानागु ज्या बांलासा, म्हुतु खं ह्यानागु
शुद्ध जुसा, मनं कल्पना यानागु यच्चुसा, दानव्यूसां, शीलपालन
वाःसां, भावना वाःसां कल विपाक भि जुइ । सकसिनं पत्याः
याइ, वना वना याय् लसकुस (स्वागत) याइ । सकसिनं

हिसि दु धाइ, जीवन झ झः धाइ । जि थुकथं खं कना तालीम
याय्गु, दमन याय्गु ।

थुगु क्रमं दमन मजूसा कडागु मिजासं दमन याय्गु ।
अथे धयागु शरीरं करपिन्त दुःख बीगु, खुया ह्येका काय्गु,
बलात्कार याय्गु, मखुगु खं ह्लाय्गु, चुक्ली खं ह्लाना मिले
जूपिं फाय्गु-ल्वाकेगु, अले अति लोभी, अतिक्रोधी, व
मिथ्यादृष्टि जुइगु आदि ज्या याना चरित्र भ्रष्ट जुल धाःसा
जीवने सुख धंगु दै मखु । सकसिनं हारांह्य, अलछिनाह्य
धाय्का फुकसिगु मिखाया धू जुया चवने माली । मेपिनि स्वे
मय्का चवने माल धाय्वं कसा नया चवने माल धाय्वं भवाना
चवना बले हे नरके वंह्य थै दुःखी जीवन हना चवने माली ।
थुकथं कडा नक्सां ख्याना मनूत दमन याय्गु ।

केसि सलजवानं न्यन — भो भ्रमण गौतम ! आम निगू
नं तरिकां दमन मजूसा, धयार्थे मच्चंसा छपिसं छुयाय्गुले ?
बुद्धं धया बिज्यात जि नं थुगु निगू तरिकां सेखे
मजूपिन्त स्याना बीगु ।

थव खं न्यनेसातं ह्लाति कय्कुंका म्ये वांन्याना केसि
धाम्हेस्यां धाल— गथे छपिसं अहिंसा वादी जुया नं मनू
स्याला ? छपि ला प्राणीहिंसा याइ मखुह्य, प्राणीहिंसा याय्
मज्यू धका धर्मदेशना याना बिज्याइह्य, आमथे धाय्गु
लो ला ?

वस्पोल बुद्धं खं थुइका घया बिज्यात— केसि !
 छि थें गःपः त्वाह्लाना स्यायगु मखु । स्याना बराबरगु तःधंगु
 सजा, दण्ड बीगु । व दण्ड खः ब्रह्म दण्ड । अथे धयागु वयात
 खं नं मह्लासे वास्ता हे मयासे सामाजिक बहिस्कार यायगु ।
 वयात छुं ज्यायसं दुमथ्याकेगु । सुनां नं न्वं मतुसे, खं मह्लासे
 समाजं बाहिक याय् बले सीगु समान जुइ ।

छन्न भिक्षुयात ब्रह्मदण्ड

छन्न धैह्य सिद्धार्थ कुमार मचाबलेनिसें नापं च्वं च्वंहा
 जुया च्वन । सिद्धार्थ कुमार दरबार तोता वंबले नापं पिहां वंहा
 सलजवा खः । सिद्धार्थ कुमारयात सकलें बूढा जुइतिनि,
 ल्वगि जुइतिनि, सीमानी धका थुइका ब्यूहा छन्न, भिक्षु जुसें
 निसें अभिमान बढे जुया पिवक च्वंहा । थकालिपि स्वंत नं
 माने मयाइह्य जल । बुद्ध मचां निसें याह्य थः हे पासा खः ।
 सिद्धार्थ कुमारयात दरबारं पिने ब्वना यंकाह्य हे जि खः धका
 घमण्डं कां जुया च्वंहा छन्न । हना बना धयागु भ्या भचा हे
 मदुहा जुया भिक्षुपिनि मिखाय् धू थें जुल । भिक्षुपिनि फुकस्यां
 धं थें स्वे मयल ।

उबले छह्य भिक्षु गौतम बुद्धयाथाय् वना धाः वन—
 भन्ते ! छन्नं भिक्षुपिन्त साप दुःख बिया च्वन । फुकसितं
 पंगलः जुयाच्वन । व सुयागुं खंमन्यं । थकालिपिन्त हना बना

तयगु ला छु तेरपुछे नं मयाः । सुनांनं छुं धाःसा—वं धाइ—
जि सु ह्यस्यू ला ? भो भगवान ! छन्नयात छु याय्गु ?

वस्पोल बुद्धं धया बिज्यात— भिक्षुपि, छन्नयात
ब्रह्म-दण्ड ब्यू । अथे धयागु छिपि सकसिनं वयात सामाजिक
बहिष्कार याना ब्यू, निमन्त्रणा वोसां वयात धाय् मते ।
खं नं ह्लाय् मते । सङ्घपि मुना चवं थाय् दुकाय् नं मते ।
अलेतिनि चेते जुइ । मखुसा व सेखे जुइ मखु, धयागु खं न्यनी
मखु । ब्रह्मदण्डं हे जक तालीम जुइ ।

भिक्षु संघं निर्णय यात वयात सामूहिक बहिष्कार
याय्गु । निर्णय कथं कार्यान्वयन जुल । सुनांनं न्व मतू बले,
निमन्त्रण नं मधाः बले, उपासक उपासिकापिसं वास्ता मतः
बले वयात मलखं कःगु समान जुल । नुगले चूपि धसे याःथे
जुल । ही मही चाल, उकुसे मुकुसे चवना छन्न भिक्षुया म्बाना
चवने मास्ते मवल । तर वं मस्यू सुयागु पाखे थव दण्ड वोगु ।
गज्योगु दण्ड ! व छन्न पिने वना मनु तय्के न्यं वन— जित
भिक्षु संघं बहिष्कार यागु छाय् ?

मनूतसें धाल— छंगु पह चह बांमलागुलि, अट्टेरि व
घमण्ड पह दुगुलि, थकालिपिन्त हना वना जक मतगु मखु
फुकसितं पंगलः जुन हं । भिक्षुपि भगवान बुद्ध याथाय् वना
हाः वन छन्नं साप हाय्कल, ज्ञन ज्ञन ताले मलाना वल
छुयाय्गु धका । अबले वस्पोल बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात—
छन्न भिक्षुयात ब्रह्मदण्ड ब्यू, सामूहिक बहिष्कार याना ब्यू ।

थुलि खं न्कने सात ह्याः निष्पां छयने तथा धाल जि लव
सीह्य सभन हे जुल नि । जि न्कनाया छु अर्थ वनि ।
सिना बराबर जुल । आ छु याःसा जी धका न्यन ।

मनूतसें धाल— छं थःगु भूल स्वीकार याना, आत्मा-
लोचना याना भिक्षु सङ्घयाके क्षमा फों, आः हानं प्रद्वेरि व
धमण्डी जुइ मखुत धा । भिक्षु सङ्घं क्षमा बी अले ब्रह्मदण्डं
मुवत जुइ ।

छन्नं संघंयाके क्षमा फोन— आः हानं जि सुथां मलाह्य,
तालेमलाह्य जुइ मखुत । जि ज्ञानि जुइगु जुल ।

उकिं भगवान बुद्धं धैबिज्यागु खः ब्रह्म दण्ड मनू
स्याय्गु समान खः धका । थुकिं मनू दमन जू ।

सरकानि शाक्ययात ब्रह्मदण्ड

बुद्धया इले आपासिनं वस्पोल गौतम बुद्धयात ह्य
मस्य । ह्य स्यसां लवा स्वे मयोपि नं दु । गुलिस्यां बुद्धया लवा
स्वे मयोगु कारण खः वसपोलं बाखें कना बिज्याइमले मोजयाय्
मज्जु, त्यागचेतना माः इत्यादि धाइगु खं थुइका काय् भफया
खः । मेपिनि ला छर्खेंति भगवान बुद्धया थः थितिपि शाक्यत
मध्ये नं बुद्धयात मयोह्य, बोजक बिद्या चवनीह्य सरकानी धंह्य
शाक्य छह्य कुगु जुया चवन । व शाक्य तस्सकं बढमासह्य नं
जुया चवव । व ऐलागुलु, जुवा सो, मेपिन्त लयान्त जक

म्बाना च्वंहा । व हाँक धाँक नं दुह्य जुया च्वन । व खना सकलें ग्याः । वया न्ह्योने सुनां नं छुं धाय् मछा, ल्यूनं जक मनतसें वयात मुल्याहा धका बो बीगु जुया च्वन ।

अबले शाक्यतसें दय्का तःगु निग्रोधाराम धैगु बिहार दु । अन भगवान बुद्ध बिज्याना च्वन । अबले यक्व शाक्यत तथागत बुद्धया उपदेश न्यना तःधं छुपिं कोमुलि पह जुया वल । झोक्किपिं नरम जुया वल । ऐलागुलुत नं भट्टि वनेगु तोता यक्व चाला बांलाका हल । सरकानि शाक्यया पासार्पिं झन झन पाः जुया वन । पासार्पिसं सलाह नं बीगु छकः निकः भगवान बुद्धयाथाय् वना धर्मया खँ न्यं वंसा ज्यू नि । वया धाःसा शाक्यमुनि बुद्धया नां तकं न्यने मास्ते मवो । कुल नाश याः वोह्य मोजयाय् मज्यू धाइम्हे सिथाय् नं वनीला धाइम्ह ।

लिपा पासार्पिनि खँ जुल थो सरकानी शाक्य सारं हे अट्टेरि जुल । वं बानि सुधरे मयाः । थः थःम्हं मचाय्कुतले सुनां नं सुयातं शुद्ध याय् फे मखु । सुधार नं जुइ मखु । धया नं मज्यूपिं अट्टेरिपिन्त भगवान बुद्ध ब्रह्मदण्ड बिया बिज्याइगु । सामाजिक बहिष्कारया दण्ड बीगु तःधंगु सजाः खः । शीसं नं सरकानी शाक्ययात बहिष्कार याना ब्रह्म दण्ड बीगु । थनिनिसें सुनां नं वनाप खँ मल्लाय्गु निर्णय यात । निर्णय कथं कार्यान्वयन नं जुल । थव अबलेया प्रजातन्त्रया लक्षण खः ।

ब्रह्म दण्डं सरकानी शाक्य सात्तु वन । वयात याकचा
जबले ह्यायपुसे चवन । व भचा बुह्मा नं जुया वल ।
वयो मन नं हिला वल । वं थः थमन्तुं धाल— जितः मन्तसे
पत्याः मयात । ल्यूनं ल्यूनं जित बो ह्यु धाइगु । मेपिसं धै
चवं — व सरकानी शाक्य बुद्धयाथाय् मवंगुलि ताले मलाः ।
ऐलागुलु, मिसागुलु मुल्याहा । थथे धायका चवनेगु बांमला ।
मिले नं मजू । ग्रथे धायका चवनेगु ह्याइपुसे चवं । मजिल जि नं
भगवान बुद्ध याथाय् वने माल धका बिचाः याना वन ।
अबले तथागतं उपदेश बिया चवंगु जुया चवन ।

बुद्धया उपदेश न्यना लय्ताया चवन । ह्यापा ला
तथागत बुद्धयाथाय् वने मं मवयका चवंगु हे छेय चवने मज्यू व
धनकमाय् याय् मज्यूगु बाखें कना बिज्याइगु । भगवान बुद्धं
ला मचा खाचा वयका धन नं कमाय् याना सदाचारी जुइ ज्यू
धया बिज्यात । धयबा कमाय् याना स्वथना जक तय् मज्यू ।
बरु करपिन्त ववफाय्गु ज्या याय् मज्यू, खें ह्याय् मज्यू, मनं
मेपिन्त स्यंकेगु गोसा गोय्गु मयाय्माः धका धया बिज्याः ।
थव ला बांलागु खें खः । व सरकानी शाक्यं बिचाः यात जि
थःगु बांमलागु ज्या याना मेपिन्त दुःख बिया चवना । जि हारां
जुया चवना । जि खन कि मेपि ग्याः । पासापिसं धाःगु नं खः
बुद्धयाथाय् वना छक निकः बाखें न्यनेमाः धका । जि पासा-
पिनिगु खें मन्यना । जि वाःचाय्के मफत । जि लिपा लात ।
पासापिसं जित ब्रह्मदण्डं ब्यंगुलि जिगु मन बुद्धयाथाय् लात ।

बुद्धया सङ्गतं लात । आः तक लाःनि । ह्वापां बुद्ध नाप लाः
खुनु हे सरकानी शाक्यया मन बदले जुल । धर्मं खन ।
धर्मचित्तं बत । वं उखुनुं निसं बदमासी ज्या तोतल ।

ब्रह्म दण्डं मनं सिद्धे जगु, दमनं जगु थो उवलन्त
उदाहरणं खः । सकं भनं मंत्री चित्तं ज्या मवो धयागु थुगु
निगु घटनां सी द्रु ।

Dhamma.Digital

मुदिता गुण

भगवान् बुद्धयाके दुगु गुणमध्ये छता खः मुदिता चित्त ।
करपिसं भिगु ज्या याइबले व स्वयां भिना वइगु खना लयता
वंगु । आहा ! तस्सकं बांलागु ज्या याना वयन । फलानाह्य
छह्य मज्जां ज्ञानि जुल धका लयतायगु चित्त यात मुदिता गुण
घाई । थुकिया ठघाक्क उलटागु शब्ब खः ईर्ष्या । ईर्ष्या
दुम्हेसिके मुदिता चित्त धंगु वै मखु । वं करपिनि भिना वोगु व
जय जूगु खना नुगः क्वाटा क्वाटां मुइका डाह जुइका चवनी ।
मुदिता चित्त दुपि गृहस्थीत ला छु भिक्षुपि हे उस्त खने मदु ।
अहिंसकया पासा पिके मुदिता चित्त मदुगुलि चुक्लि याना
गुरु नापं फाया जक ब्यगु मखु मनूत स्याना पतिमाः क्वाखाइह्य
अंगुलिमाल जुल । अंगुलिमाल ह्यापा साप ज्ञानिह्य अहिंसक
खः । गुरुया साप योह्य चेला, वयागु जक गुरुं प्रशंसा याइगुलि
नं कय्कुं नुगःपि पासापिनि मुदिता चित्तया थासे ईर्ष्या चित्त
जुया अहिंसक यात ज्यानमारा याना बिल । थ्व मुदिया चित्त
मदुगुया चि खः । आ थन मुदिता चित्त धयागु छु खः धंगु
थुइका बीत छगु घटना छगु न्हाब्बे त्यना ।

सेनापतिया मुदिता चित्त

छह सेनापति बुद्ध प्रमुख भिक्षु सङ्घात भोजन याकेगु दिने थःम्हं ह्लापा लाक बुद्धयात भोजन दान बीगु मतीतया सुनांनं भोजन ह्लापालाक दान बी दैमखु धका घोषणा याना बुद्धयाथाय् वने मजीक सिपाहीत पाः तै तल । इच्छा धैगु सुं नं गजब खः । थ्व नं ग्रहङ्कार मखा धाय ।

उखुन्हु हे नगर सेठया कलाया नं बुद्ध प्रमुख भिक्षुपिन्त ह्लापालाक भोजन याकेगु इच्छा जुया चवन खनि । व इच्छा पुरे मजुया सेठनी खोया चवन ।

सुमना धैह्य म्हाय्हा वया न्यन— मां छाय् खोया चवनागु ? मांम्हेस्यां धाल— मैचा, यदि छिमि अबु दुगु जूसा यौं जि बुद्धयात दकले ह्लापां भोजन याके दैगु ।

म्हाय्म्हेस्यां धाल— मां, छाय् नुगः मछिका खोया चवनेगु ? जि थज्योगु उपाय याय् कि बुद्धं ह्लापां हे झीगु भोजन याना बिज्याइ । थुलि धया वं लःमदुगु दुखइ भोजन थुया बांलागु पुसा दुगु थल छगले भोजन तथा पुसा कसे याना जीस्वांमालं भुत्तु भुना स्वां जक थें चवंक याना थः पासापिन्त नं स्वां छम्हू छम्हू जोंका बुद्धया थाय् वने धका वन । सिपाहीतसें पना धाल—

मैजु बुद्धयाथाय् वने मज्यू । थ्व सेनापतिया ग्राज्ञा खः ।

व सुमना मिसा मचां धाल— कका ! जिगु ह्लाती छुं नय्गु पदार्थ खँ ला ?

सिपाही नं धाल— स्वीं जक खना, नय्गु मखना ।

सुमना मेजुं धाल— अथे जूसा छु ले बुद्धयात स्वीं नं
छाय् मज्यू ला ?

स्वीं छाय् मज्यू धका ला धया तःगु महु धका
सिपाही नं धाल ।

अथे खःसा निमित्त तोता छो धया सुमना मेजु
थः पासापि नाप बुद्धयाथाय वना स्वींमालं तो पुया तःगु भोजन
दुगु थल चह्ने यात । भगवान बुद्धं कया छखे तय्के बिल ।
सुमना वन्दना याना सुं क लिहाँ वन ।

सेनापति इले भोजन लः ह्नाय् धका तयार जूबले बुद्धं
पात्र तोपुया बिज्यात ।

सेनापतिया मती खः भिक्षुपि सकलें मध्यनिगुलि जक
बुद्धं अथे पात्र तोपुया बिज्यागु ला धका भिक्षुपि ल्याखाना
सोबले सकलें दु । सेनापति प्रार्थना याना धाल— भन्ते !
भिक्षुपि सकलें बिज्याय् धुंकल । भोजन कया बिज्याहुं ।

भगवान बुद्धं धैबिज्यात— थन जित्त भोजन लःह्नाना
वने धुंकल । ह्नापां व भोजन नी काय् अले छिगु भोजन काय् ।

बुद्धया खं न्यना सेनापति आश्चर्यं चाल । थपाय्सकं
सिपाहीत पाः तं तया नं वस्पोल बुद्धयात ह्नापालाक भोजन
लः लाःह्म सु धका न्यना सो बले सुमना धाःह्म मेजु स्वीं छाय्गु
तोह तया वंगु खः ।

सेनापति विद्याः यात— मिसा जूसां साप हे बुद्धि दुःख
 खः सुमना थेंजोह्य मिसा दुगु छे न्याबलें लक्ष्मी दे,
 स्वर्ग थें चवनी । व सुमनायात सेनापति थःगु छे हया तल ।
 थन तं मचासे बुद्धिमत्तापूर्वकं भोजन वान बिल धका लयताल ।
 ईर्ष्या मया, सेनापति घमण्ड याना बदला मका झन बयात हे
 थःगु छे हया तल । शान्ति जुल मुविता चित्त दुर्गुलि ।

उपेक्षा

उपेक्षा धयागु सुख जूसां दुःख जूसां छुं च्यूता मदंगु
 तटस्थता गुण खः । यो मयो धयागु नं दे मखु । छुकीसनः
 आसक्त नं जुया चवनी मखु । उपेक्षा चित्त दुम्हेसित दुःख धंगु
 दे मखु । बुद्धयाके मैत्री, करुणा, मुविता व उपेक्षा थुकि
 प्यतां गुणहु ।

Dhamma.Digital

श्व मन भजेया भगवानया नाम....

—दयाराम कक्षपति

सीकं सीकं मनुतेसं पाप हे याना च्वनि
चेते जूगु मखु अयनं केना तलं नं
श्री फुक्क प्राणी सिना बने मानी
काय्नु शीसं भगवान बुद्धया नाम ।

फुकं हःले च्वंगु लः थें थिर मजू जिन्दगी
थौ यनीला कन्हे यनीला कालं शीत लुया
पाप याना च्वन घाःसा यमदूतं लुया यल्ली
धर्मयागु चेतना दुसा सुखावती बने दे ।

धर्म पाप विचार याइह्य चित्र गुप्त साक्षी दु
ह्लिया हियं समाचार न्यंकीह्य वायु देवता दु
श्व जिगु विन्ती दक्को प्राणी पिन्त
नित्य नं त्रिररत यागु नाम भजे पाय्गु स्वय्गु ।

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

(१) बुद्धया भिनिगु बिपाक	(३१) लक्ष्मी खो
(२) अभिधर्म भाग-१, २	(३२) महास्वप्न जातक
(४) मैत्री भावना	(३३) बाखंया फल भाग-१, २
(५) ऋद्धि प्रातिहार्य	(३५) जातक बाखं
(६) योम्ह म्हाय्	(३६) राहुलयात उपदेश
(७) पञ्चनीवरण	(३७) अहिंसाया विजय
(८) बुद्ध धर्म	(३८) प्रौढ बौद्ध कक्षा
(९) भावना	(३९) मूर्खम्ह पासा मन्त्र
(१०) एकताया ताःचा	(४०) बुद्धया अर्थनीति
(११) प्रेमं छु खी ?	(४१) भ्रमण मारद
(१२) कर्तव्य	(४२) क्षान्ति व मैत्री
(१३) मिखा	(४३) उखानया बाखं पुचः
(१४) बुद्धया अन्तिम यात्रा १, २	(४४) पालि भाषा अवतरण-१
(१६) त्रिरत्न गुण स्मरण	(४५) मत्ति भिस्सा गति भिनी
(१७) परिव्राण	(४६) बौद्ध ध्यान भाग-१, २
(१८) कर्म	(४८) हृदय परिवर्तन
(१९) प्रार्थना संग्रह	(४९) ह्लापांयाम्ह गुरु कु ?
(२०) बाखं	(५०) अभिधर्म
भाग-१, २, ३, ४, ५, ६	(५१) सत्तरत्न धन
(२६) बोधिसत्त्व	(५२) महासति पट्टान सूत्र
(२७) शाक्यमुनि बुद्ध	(५३) शान्तिया त्वाथः
(२८) अनस लक्षण सुत्त	(५४) चरित्र पुचः भाग-१, २
(२९) वासेट्टी थेरी	(५६) बुद्ध व शिक्षा (क)
(३०) धम्म चक्रपवसन सुत्त	(५७) बौद्ध ध्यान

(५८) किला गीतमी	(८७) भिम्ह मच्चा
(५९) जव पाठ व ध्यान	(८८) विवेक-बुद्धि
(६०) लुम्बिनी विपस्सना	(८९) स्वास्थ्य लाभ
(६१) विश्व धर्म प्रचार देशना भाग-१, २	(९०) शिक्षा भाग-१, २, ३, ४
(६३) बोधीया चिट्ठी	(९४) दृष्टि व तृष्णा
(६४) जातक माला भाग-१, २	(९५) विपस्सना ध्यान
(६६) संक्षिप्त भावना	(९६) अंगः लाइम्ह लाखे
(६७) महानारद जातक	(९७) सतिपट्टान भावना
(६८) पालि प्रवेश भाग-१, २	(९८) गौतम बुद्ध
(७०) अमत्कार	(९९) धम्मपद व्याख्या भाग-१
(७१) मणिचूड जातक	(१००) धम्मपदया बाखें
(७२) महाजनक जातक	(१०१) त्रिरत्न बन्दना व सूत्र पुचः
(७३) गृही-विषय वृ. सं.	(१०२) त्रिरत्न बन्दना व पञ्चशील
(७४) बुद्ध व शिक्षा (ख)	(१०३) संसारया स्वापू
(७५) बुद्ध-जीवनी	(१०४) धम्मपद (पाली)
(७६) सर्वज्ञ भाग-१, २	(१०५) त्रिरत्न बन्दना व परिव्राण
(७८) धम्मपद कविता	(१०६) आदर्श बौद्ध महिलार्पि
(७९) धर्म मसीनि	(१०७) बौद्ध नैतिक शिक्षा
(८०) दान	(१०८) वेस्सन्तर जातक
(८१) तेमिय जातक	(१०९) दिर्घायु जुइमा
(८२) वम्मिक मुत्त	(११०) पालिभाषावतरण भाग-३
(८३) मध्यम मार्ग	(१११) त्रिरत्न गुण लूमके
(८४) महासीहनादसुत्त	(११२) निर्वाण
(८५) भिम्ह म्हाय व काय	(११३) मनूतयगु पहः
(८६) भिम्ह जीवन	(११४) संस्कृति
	(११५) बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड

मुद्रक- नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, ये । फोन- २२ १० ३२